Szekszárdtól az egyetemi évekig

Babits Mihály **1883. november 26-án Szekszárdon született**, művelt, jogászi hagyományokkal rendelkező családban. Gyermekkorának egyik meghatározó helyszíne Szekszárd volt, tanulmányait pedig több városban folytatta; 1901-ben a pécsi ciszterci gimnáziumban érettségizett.

Ugyanebben az évben a budapesti tudományegyetem hallgatója lett. Előbb magyar–francia szakon tanult, majd a franciát latinra cserélte, és **1906-ban magyar–latin szakos tanári oklevelet szerzett**. Négyesy László híres stílusgyakorlatain ismerkedett meg közelebbről többek között **Kosztolányi Dezsővel és Juhász Gyulával**. Barátságuk és közös irodalmi érdeklődésük később is fontos maradt.

Tanárévek és az irodalmi indulás

Pályáját tanárként kezdte. **Baján, Szegeden és Fogarason** dolgozott, majd Újpesten és Budapesten tanított. A fogarasi évek (1908–1911) különösen fontosak voltak számára: a távolság a főváros irodalmi közegétől egyszerre jelentett elszigeteltséget és elmélyült alkotómunkára fordítható időt.

1908-ban versei bekerültek *A Holnap* nagyváradi antológiájába, és ugyanebben az évben a *Nyugat* munkatársai között is feltűnt a neve. Első kötete, a ***Levelek Iris koszorújából*** 1909-ben jelent meg. Már ebben a könyvben jelen volt költészetének sokszínűsége: a klasszikus műveltség, a különleges ritmusok és a folyton megújuló látásmód iránti igény.

A kötethez kapcsolódó *In Horatium* a változás és a megújulás gondolatát állítja előtérbe, míg a *Himnusz Iriszhez* a sokféle szín és élmény befogadásának vágyáról beszél. Babits nem egyetlen hangot keresett: költészetének egyik legfontosabb jellemzője éppen a formai és gondolati változatosság.

Háború és az író felelőssége

Az **első világháború** idején Babits egyre határozottabban szólalt meg a háború és az emberi pusztítás ellen. A *Húsvét előtt* (1916) a béke iránti vágy egyik jelentős költői megszólalása. A *Fortissimo* (1917) megjelenése után a *Nyugat* adott számát elkobozták, a költő ellen pedig eljárás indult.

Az 1918–1919-es történelmi fordulatok Babits életét is megváltoztatták. 1919-ben egyetemi tanári kinevezést kapott, de a politikai szélsőségektől később nyilvánosan elhatárolódott. Az események után állását és tanári nyugdíját is elveszítette. Ettől kezdve elsősorban írói, műfordítói és szerkesztői munkájából élt.

Életművében mind hangsúlyosabb lett az a kérdés, hogy **milyen felelősséggel tartozik az írástudó a saját korának**. Ez a gondolat később a *Jónás könyvében* különösen erős formában tért vissza.

Török Sophie, Esztergom és a Nyugat szerkesztése

1921-ben feleségül vette Tanner Ilonát, aki **Török Sophie** néven maga is költőként és íróként ismert. 1928-ban örökbe fogadták Ildikót. Babits 1924-ben házat vásárolt az esztergomi Előhegyen; a nyári otthon a pihenés, a munka és az irodalmi találkozások fontos helyszíne lett.

Az irodalmi élet szervezésében is egyre nagyobb szerepet vállalt. **1927-től a Baumgarten-alapítvány kurátora** volt: a díjak és támogatások révén több alkotó munkájának elismerésében vehetett részt. Osvát Ernő halála után **1929-től Móricz Zsigmonddal együtt, majd 1933-tól önállóan szerkesztette a *Nyugatot***; betegsége idején Illyés Gyula is bekapcsolódott a szerkesztői munkába.

Babits így nemcsak a folyóirat egyik jelentős költője volt, hanem olyan szerkesztő is, aki figyelte az új tehetségeket, vitákat vállalt, és a magyar irodalom alakulására a saját művein túl is hatást gyakorolt.

Regények, esszék és Dante fordítása

Bár elsősorban költőként ismerjük, Babits **prózaíróként és esszéistaként** is jelentős életművet hagyott hátra. *A gólyakalifa* a kettős élet és az emberi személyiség nyugtalanító kérdéseit vizsgálja; a *Timár Virgil fia* egy nevelő és tanítványa kapcsolatán keresztül mutatja

meg a kötődés és a felelősség nehézségeit. A *Halálfiai* egy család és egy korszak változásait is megidézi.

Az európai irodalom története a világirodalmi műveltség iránti szenvedélyéről tanúskodik. Babits a régi és az új művek között keresett kapcsolatokat; úgy tekintett az irodalomra, mint hosszú évszázadokon át folytatott párbeszédre.

Műfordítói teljesítménye közül különösen kiemelkedik **Dante *Isteni színjátékának* magyar fordítása**. Éveken át dolgozott a háromrészes művön. A klasszikus szöveg tolmácsolása nem csupán nyelvi tudást, hanem rendkívüli ritmusérzéket, kitartást és költői találékonyságot is igényelt.

Az utolsó évek és a Jónás könyve

Az 1930-as évek második felében Babits súlyos betegséggel küzdött. **1938-ban gégeműtéten esett át**, és voltak időszakok, amikor csak írásban tudott érintkezni környezetével. A betegség tapasztalata több késői versének hangját is meghatározta; ilyen az *Ősz és tavasz között* és a *Balázsolás*.

1938 őszén fejezte be a *Jónás könyvét*. A bibliai történetet újraértelmező elbeszélő költeményben Jónás megpróbál elmenekülni a rábízott feladattól, mégis szembe kell néznie saját felelősségével. A műben az önirónia, a kétely és az erkölcsi komolyság egymás mellett van jelen. A történet a költői megszólalás kötelességéről is szól egy fenyegetővé váló világban.

Babitsot **1940-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották**. **1941. augusztus 4-én Budapesten hunyt el**; a Fiumei úti sírkertben helyezték örök nyugalomra.

Miért különleges Babits Mihály költészete?

Babits versei olykor nagy figyelmet kívánnak az olvasótól, de ritmusaik, képeik és kérdéseik közel tudják hozni az elsőre bonyolultnak tűnő gondolatokat is. Költészete több irányból fedezhető fel:

- **Gondolati líra:** verseiben gyakran az élet értelméről, a szabadságról, a hitről és az emberi döntésekről folyik belső párbeszéd. Ezt járja körül *Az elbocsátott vad* is.
- **Formai változatosság:** a klasszikus versmértékek, a zenei ritmusok és a modern költői megoldások természetesen férnek meg egymás mellett. Az *In Horatium* ennek korai

példája.

- **Képek és tájak:** a város, az utazás, az évszakok és a távoli országok sokszor egy belső hangulatot is megjelenítenek. A *Messze... Messze...* a képzeletbeli utazás költeménye.
- **Emberi és erkölcsi kérdések:** a háború, az elmúlás és az írástudó felelőssége mindvégig jelen van pályáján. A *Jónás könyve* különösen sűrítetten fogalmazza meg ezeket a dilemmákat.

Éppen ez a sokféleség teszi Babitsot fontos olvasmánnyá: egyes versei elsőre a hangulatukkal, mások a ritmusukkal, megint mások a bennük felvetett kérdésekkel ragadják meg az embert.

Babits Mihály versei a Mesefarmon

Az alábbi válogatás eltérő hangulatú és témájú verseken keresztül ad ízelítőt Babits költészetéből. A többi nálunk megjelent mű az oldalhoz kapcsolt **Babits Mihály**-címkén keresztül érhető el.

- *In Horatium* – lendületes költői hitvallás a változásról és a megújulásról.
- *Himnusz Iriszhez* – a színek, élmények és a világ sokfélesége felé forduló költemény.
- *Az elbocsátott vad* – szabadság, hit és belső kötődés egy különös költői képben.
- *Messze... Messze...* – képzeletbeli utazás különböző országok és kultúrák tájain.
- *Sok a város háztetője...* – a havas város látványa mögött a magány és az otthon melege utáni vágy jelenik meg.

Életrajzi és irodalomtörténeti források: Petőfi Irodalmi Múzeum – Digitális Irodalmi Akadémia; Nemzeti Örökség Intézete – Babits Mihály; Petőfi Irodalmi Múzeum – Babits művei; Magyar Tudományos Akadémia – akadémikusi adatlap.

Forrás és online változat

Forrás: Mesefarm.hu

Az eredeti online anyag a QR-kód segítségével érhető el.

Ez a PDF a Mesefarm nyomtatóbarát változata. A QR-kód az eredeti online cikkhez vezet, ahol a kapcsolódó tartalmak és frissítések is elérhetők.

Online változat